

SPETS NYTT

NR. 3

1997

NORSK SPESIALKLUBB FOR FINSK SPECK
OG NORRBOTTENSPETS

INNHOLODFORTEGNELSE

Styre- og utvalgsoversikt, NSFN.....	4
Redaktøren i fri utfoldelse.....	6
Halvårsmøte & tregneldretreff.....	7
Jaktprøve.....	9
Jaktprøver høsten 1997.....	10
Første gangs start på jaktprøve.....	10
Nordisk mesterskap for halsende fuglehunder.....	10
Nordisk mesterskap i år 2000.....	11
Kaliber til skogsfugljakt.....	12
Korrigerings av bildetekst nr. 2-97.....	15
7x33 Sako til skogsfugljakt.....	16
ID-Merking.....	19
Årets spets.....	19
Halvårsmøte & tregneldretreff.....	19
Skogsfugljakt med rifle.....	20
Jakt i Sverige.....	25
Oppsummering, riflekaliber til skogsfugljakt.....	26
Norsk kennel klub's etiske retningslinjer for avl og oppdrett.....	28
Påmelding til jaktprøve.....	29
Anmeldelsesavgift jaktprøve.....	29

STYRE- OG UTVALSGOVERSIKT, NSFN

Funksjon og Navn	Adresse	Telefon
Leder		
Per M Korsmo	Øvre Lunden 8, 0594 Oslo	22650763 Priv/90144670 Mob
Nestleder		
Jan Trygve Akre	2120 Sagstua	62971909 Priv
Sekretær		
Benkt Sundkøien	2232 Tobøl	92231946 Mob/67804017 Arb
Kasserer		
Laila Kisen	2210 Granli	62827361 Priv
Styremedlemmer		
Tom Norheim	Grinihagen	62441553 Priv/90522973 Mob
Roy Nilsen	Vestre Ådal, 3500 Hønefoss	90974142 Mob (Vidrekobles)
Trine H Østmo	7120 Leksvik	74857637 Priv/92207046 Mob
Varamedlemmer		
Ole Jørgen Klause	Østsinnilinna 72, 2870 Dokka	61111166 Priv/91101182 Mob
Jorun S Jørgensen	Tranby, 3510 Sokna	32140584 Priv
Inge Fjelde	Olleveien 10 ^C , 3057 Solbergelva	32871716 Priv
<u>Avlsråd Finsk Spets</u>		
Leder		
Karin Ruus	Ask Gård, 1482 Nittedal	67071706 Priv
Medlem		
Per M Korsmo	Øvre Lunden 8, 0594 Oslo	22650763 Priv/90144670 Mob
<u>Avlsråd Norrbottenspets</u>		
Rune Vesterbukt	8690 Hattfjelldal	75185218 Priv
<u>Jaktprøveutvalg</u>		
Leder		
Roy Nilsen	Vestre Ådal, 3500 Hønefoss	90974142 Mob
Kontaktperson Sør-Norge		
Janche Røed	2436 Våler i Solør	62420642 Priv
Kontaktperson Trøndelag og Nord-Norge		
Knut Østmo	7120 Leksvik	74857637 Priv
<u>Arrangementskomite Trøndelag</u>		
Leder		
Erling Karlsaune	7170 Åfjord	72535440 Priv/72528165 Arb
Medlemmer		
Tor Ivar Sundseth	Slettenveien 7, 7168 Lysøysundet	72529503 Priv
Geir Lasse Aune	Nyheimsveien 6, 7058 Jakobsli	73963534 Priv
Trine H Østmo	7120 Leksvik	74857637 Priv/92207046 Mob
<u>Revisorer</u>		
Jon Raae	Røykenviken	
Ola K Rye	7070 Bosberg	
<u>Spets Nytt</u>		
Redaktør		
Roy Nilsen	Vestre Ådal, 3500 Hønefoss	90974142 Mob
Ansvarlig utgiver		
Per M Korsmo	Øvre Lunden 8, 0594 Oslo	22650763 Priv/90144670 Mob

Klubbens adresse

Bengt Sundkøien

2232 Tobøl

92231946 Mob/67804017 Arb

Innmelding**Medlemskategori**

Ordinært medlemskap

Familemedlemskap

Utenlandske abonnenter av Spets Nytt

Medlemskap inngås ved å betale beløpet inn på postgirokonto nummer:

0803 4338133, Laila Kisen, 2210 Granli. **Merk** giroen med hva slags medlemskap du ønsker å tegne!**Pris**

Kr 200,-

Kr 50,-

Kr 125,-

Kjøp av jaktprøveregler og klubbblem

Jaktprøveregler

Klubbblem i stoff

Artiklene kjøpes ved å betale beløpet inn på postgirokonto nummer:

0803 4338133, Laila Kisen, 2210 Granli. **Merk** giroen med artikkelnavn og antall!

Kr 25,-

Kr 50,-

ANNONSE PRISER

Bakside, farvetrykk:	kr 750,-
Innside omslag, farvetrykk:	kr 1000,-
Innside omslag, sort/hvit:	kr 500,-
Helside, kun sort/hvit:	kr 300,-
Halvside, kun sort/hvit:	kr 150,-
Kvartside, kun sort/hvit:	kr 75,-

Ved bestilling av annonser i flere nummer vil det bli gitt rabatt.

Medlemmer annonser gratis, nærings annonser henvises til ovenstående priser.

For og bakside foto: Roy Nilsen

Forside foto: Korrekt jaktantrekk for tidlig jakt i august, Sverige.

Bakside foto: Er ikke jeg flink, passer på mors valp (halvsøsken).

REDAKTØREN I FRI UTFOLDELSE

JA SÅ HAR VI OVERLEVD enda en varm og trasig sommer og kan glede oss over at høsten endelig er her, med de gleder det medfører. Stortiuren som braker ut i storskogen avbrutt av en hissig los fra en rødpelet spisshund. Fulgt opp av en spent jeger med puls i hundre, ta det med ro bli ikke stresset. Denne gangen skal jeg lykkes, nå skal hunden belønnes med det gjeveste jaktbytte den kan få. En fem kilos gammeltiur som har begynt å bli grå. Selveste trollfuglen, som er omspunnet med en dose mystikk. Fuglen de fleste bare hører suset av når den slipper seg ut og lurte deg nok en gang. Livet i skogen sammen med en finsk spets er SELVE LIVET, hadde det bare vært høst hele året.

Ønsker du å lære mer om denne urfuglen har du muligheten den 23. august på Koppang. Vi har fått hyret inn selveste skogsfugl doktoren Torstein Storaas til å underholde og berike oss med kunnskap på lørdags kvelden. Gå ikke glipp av denne muligheten.

Informasjon om kaliber og jakt med rifle er viet mange sider i dette numret, håper det kan være til nytte og glede for leserne. Skulle det være noe som er uteglemt eller er uklart hadde det vært flott med en tilbakemelding. Slik at det kan rettes opp. Det kan sikkert skrives mye om sikkerhet, men det hjelper ikke hvis den enkelte ikke bruker hue. Her er vi ved sakens kjerne som for øvrig gjelder ved all jaktutøvelse. Det gjelder å bruke hue, sikkerheten må alltid gå foran alt annet. Vådeskudds ulykker med skade på personer eller dyr skyldes alltid menneskelig svikt, **alltid**. Tenk på hvor kula vil lande, ta det med i beregningen før skudd løses.

Gledelig er det at det nordiske samarbeidet igjen er på skinner, la oss håpe at det vil styrkes i framtiden. Skal vi lykkes med det gjelder det at vi skynder oss langsomt. Specialklubben for skållande fågelhundar har gleden av å invitere til nordisk mesterskap høsten 1997. Til dette mesterskapet har alle medlemmene i NSFN anledning til å kvalifisere seg, mer informasjon under tittelen jaktprøve og nordisk mesterskap for halsende fuglehund.

Spets Nytt har fått endret organisasjonsform. I tillegg til redaktøren har Spets Nytt fått ansvarlig utgiver, som er lederen (Per M Korsmo). Endringen ble enstemmig vedtatt på styremøte 15/6-97. En slik organisasjonsform vil være en sikkerhet både for redaktøren og styret.

Vi får håpe at det blir en høst med god tilgang på skogsfugl, spesielt for de som har unghunder som skal jages inn.

KOCH

HALVÅRSMØTE
&
TREGNELDRERTREFF

**På
Koppangtunet Hotell
2480 Koppang**

**23.-24.august 1997
start Kl. 12.00, lørdag 23.08.97**

**Kl. 18.00 Lysbildeforedrag om
skogsfugl, av Torstein Storaas**

**Styret ønsker nye og gamle
medlemmer velkommen**

Program

Lørdag: Kl. 12.00 Foredrag om innjaging av unghund, informasjon om jaktprøve og diskusjon rundt disse temaene og eventuelle andre temaer det er ønskelig å ta opp.

Kl. 18.00 Lysbilde foredrag om skogsfugl, av Torstein Storaas

Kl. 20.00 Middag

Søndag: Vi vil prøve å få til en tur i skogen med hundene på søndag, valgfritt om man vil ha en vurdering av egen hund eller være med en erfaren hund og fører.

Det tas forbehold med et slikt opplegg på søndag. Avhengig av om vi klarer å skaffe terreng. Det vil bli nødvendig med sauerenhetsbevis

Innjaging/jaktprøve

Tips om hvordan man jager inn en halsende fuglehund. Det er ting man absolutt ikke bør gjøre, og andre ting som det kan være lurt å prøve. Hvordan går man fram når man ønsker å stille hunden på jaktprøve. Hva blir det lagt vekt på under bedømmingen, når er tiden inne for å starte på jaktprøve.

Lysbilde foredrag om skogsfugl!

Torstein Storaas førsteamanuensis ved HiH avd. Evenstad, og som har doktorgrad på reirrøving hos storfugl, vil disponere tiden mellom kl. 18.00 og 20.00. Torstein sine foredrag pleier å være meget engasjerende. Underholdningsverdien og det faglige innholdet holder en høy standard. Så de som ønsker å lære noe om skogsfugl på en interessant måte bør kjenne sin besøkelsestid.

Overnattingsalternativer:

Koppangtunet Hotell

Flersengsrom kr 175,- **bestilles gjennom klubben.**

Enkeltrom fra kr 235-595,- dobbeltrom fra kr 325-690,- og trippelrom (dobbel) + kr 125,- bestilles direkte på telefon: 62 46 04 55.

Koppang camping

Enkelt utstyrte hytter (4 senger) kr 250,- og fullt utstyrte hytter (5-6 senger) kr 450,- bestilles direkte på telefon: 62 46 02 34.

Påmeldingsfrist snarest!!!

Påmeldingen kan skje ved å benytte påmeldingsslipp eller på tlf.:

22 65 07 63 Per M Korsmo eller
90 97 41 42 Roy Nilsen.

Middag koster kr 175,- **bestilles gjennom klubben.**

Spørsmål kan rettes til Roy Nilsen,
Tlf: 90 97 4142

Påmelding til halvårsmøte & tregneldretreff!

Jeg/vi melder på personer til treffet på Koppang

Jeg/vi ønsker plass på flersengsrom Ja Nei

Jeg/vi ordner med overnatting selv Ja Nei

Jeg/vi ønsker middag lørdag kveld Ja Nei

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Poststed: .....

Tlf.: .....

Porto
som
brev

NSFN
v/Roy Nilsen
Vestre Ådal
3500 Hønefoss

JAKTPRØVE

PÅ STYREMØTE DEN 15.juni 1997 vedtok styret nytt jaktprøvesystem, som en **prøveordning** fram til et nytt bedømningsgrunnlag foreligger for godkjenning. Vedtatt forslag til endring er sendt NKK til godkjenning. Forslaget ble vedtatt av Norsk Kennel Klubs hovedstyre, i møte VI/97 – den 1. Juli.

Gjeldene system blir fra 21. august 1997, følgende:

1. Kun et sett med bedømnings kriterier (dagens kriterier i eliteklasse). Klassesystemet blir borte.
2. Spredt og fast prøve opprettholdes (alle kan starte på disse prøvene)
3. Krav for å oppnå norsk jaktchampionat: Blir som i dag, to 1. premier på jaktprøve. Den ene første premien kan man ta på spredt prøve, men da må den andre tas på en fast prøve. Utenlandske hunder som er jaktchampion må ta den nødvendige første premien på en fast prøve. For utenlandske hunder som ikke er jaktchampion gjelder samme vilkår som for norske hunder.
4. Krav for å få tildelt cert og utstillingschampionat, på utstilling: 3. premie på jaktprøve.

Det er ikke søkt om at endringene skal ha tilbakevirkende kraft. Det betyr at tidligere resultater som ikke oppfyller disse kravene ikke er tellende. Hvilke praktiske følger får dette for de som skal starte på jaktprøve:

1. Bedømnings kriteriene for åpen klasse utgår. Alle hunder bedømmes etter kriteriene i tidligere elite klasse. Det betyr at hunden må løse på fuglen i minimum 4 minutter for å få godkjent arbeide, tilsvarende utmerket arbeide i tidligere åpen klasse. (En 1. AK tilsvarende en 2. EK)
2. Alle tidligere "elite hunder" kan starte på spredt prøve. Alle hunder har lik rett til å starte på fast prøve, man får plass i den rekkefølge anmeldelsene kommer inn.
3. Den ene 1. premien må tas på fast prøve. De som har oppnådd en 1. elite etter det gamle systemet tilfredsstiller de nye kravene, når de oppnår en 1. premie til.
4. For å få tildelt cert og utstillingschampionat på utstilling må hunden ha oppnådd en 1.premie i åpen klasse før 21/8-97, eller en 3.premie etter det nye systemet etter 21/8-97, (jaktpremiering).

Spørsmål kan rettes til jaktprøveutvalget.

JAKTPRØVER HØSTEN 1997

Dato	Sted	Anmeldelse adresse	Anm. avg.	Anm. frist	Merknad
30/8	Mosvik	Asbjørn Nøstberg 7563 Malvik	250	6/8	Saueren- hetsbevis
31/8	Mosvik	-----"-----	250	6/8	-----"-----
6/9	Rena	Roy Nilsen, V. Ådal, 3500 Hønefoss	250	13/8	-----"-----
7/9	Rena	-----"-----	250	13/8	-----"-----
1/11	Trøndelag	Ole-Petter Smørsgård Postboks 101 7391 Berkåk	250	15/10	
2/11	Trøndelag	-----"-----	250	15/10	
21/8-23/12	Spredt	Roy Nilsen, V. Ådal, 3500 Hønefoss	200	1 uke før start	

FØRSTE GANGS START PÅ JAKTPRØVE!

STYRET VEDTOK PÅ styremøte den 15/6-97 at **første gang** man starter en hund på jaktprøve er anmeldelsesavgiften hundre kroner (100,-). Gjeldene fra 21. august 1997.

NORDISK MESTERSKAP FOR HALSENDE FUGLEHUNDER

SPJ, SSF og NSFN har nå kommet fram til enighet om regler for hvordan nordisk mesterskap for halsende fuglehunder skal arrangeres. Det blir derfor kvalifisering til nordisk mesterskap for høsten 97 og 98 i høst. Dette p.g.a. bestemmelsene om rabisvaksine for tilbakeførsel fra Finland. I 1997 er det SSF sin tur til å arrangere nordisk mesterskap, SPJ skal arrangere nordisk mesterskap i 1998.

Det skal tas ut fire hunder til mesterskapene, tre hunder til lagkonkurransen og en reserve. Reserven er med i konkurransen om den individuelle tittelen. De fire hundene som har oppnådd høyest poengsum på jaktprøve i Norge blir tatt ut til det norske laget. Kvalifiseringen til mesterskapet i Sverige avsluttes 30. september. Fire hunder må vaksineres mot rabies i vinter og får ta turen til Finland neste høst, denne kvalifiseringen avsluttes 23. Desember. **Alle** norskeide hunder stiller på lik linje. Utenlandske hunder som har hatt eierskifte har et års karantene.

NORDISK MESTERSKAP I ÅR 2000

I ÅR 2000 ER DET meningen at NSFN skal arrangere nordisk mesterskap. Det betinger at vi har harmoniserte jaktprøvere regler med SSF og SPJ. Dette arbeidet vil starte i løpet av høsten. Styret i NSFN ønsker at alle skal ha mulighet til å komme med sine synspunkter i den forbindelse, og alle vil bli hørt. Styret vil selvfølgelig stå fritt til å gjøre sine vedtak utfra tilbakemeldinger fra enkelt medlemmer og innstillinger fra jaktprøveutvalget. Det er selvfølgelig en forutsetning at man deltar i debatten hvis man ønsker å bli hørt. Det er like selvfølgelig at man respekterer flertallets avgjørelser.

Saksgangen

Jaktprøveutvalget er styrets arbeidsutvalg i denne saken, utvalget vil ha hovedansvaret for at det praktiske arbeidet blir utført (i henhold til instruks for jaktprøveutvalget).

Først må det lages et utkast til regler, vil i hovedsak bygge på den oversatte tredje versjon fra forhandlingene om felles nordiske jaktprøvere regler. Når dette arbeidet er gjort vil jaktprøvedommerne få tilsendt et utkast til høring. Når høringsfristen er utløpt vil det bli utarbeidet et forslag. Dette forslaget vil medlemmene få mulighet til å få tilsendt for å kunne komme med synspunkter før styret tar en beslutning (utkastet må bestilles, vil bli annonsert i Spets Nytt).

Når styret har tatt sin beslutning vil det endelige regelforslaget bli sendt til Norsk Kennel Klub (NKK) for godkjenning. Når NKK forhåpentligvis har godkjent forslaget starter arbeidet med å omskolere autoriserte dommere og utdanne nye. Dette arbeidet må vi være ferdig med innen jaktprøvesesongen starter høsten 2000.

Da vil vi ha helt nye jaktprøvere regler, som i utgangspunktet er like de "finsksvenske" reglene, men de vil være "fornorskede" (tilpasset norske forhold og NKK's retningslinjer).

Noen vil sikkert stille seg spørsmålet, kan vi ikke bare ta de "finsksvenske"? Det kan vi selvfølgelig men det vil ikke bli den mest optimale løsningen. Det som er viktig er at vi bruker den tiden vi trenger. Vi må tenke på at når vi nå endrer reglene skal vi ha dem i mange år framover. Da er det viktig at de blir mest mulig korrekte fra starten. *Slik at vi slipper å gjøre som SSF: Har søkt SKK om å få endre på de ny trykte reglene før de har vært i funksjon.*

NSFN har ikke råd til å forhaste seg. Dette har vært et av ankepunktene i forhandlingene om felles nordiske jaktprøvere regler. For at det ikke skal være tvil vil reglene bli lik de "finsksvenske" på samme måte som de gamle reglene var lik de svenske, (små detalj forskjeller, tilpasninger til norske forhold).

KALIBER TIL SKOGSFUGLJAKT?

Tekst: Roy Nilsen

TIL HØSTEN ER DET sikkert flere som skal jakte skogsfugl med rifle for første gang, og det er sikkert flere spørsmål som er ubesvart. Forhåpentligvis vil noen være besvart gjennom denne artikkelen. Jeg har tatt en telefonrunde til fire medlemmer som har variert erfaring med bruk av rifle på skogsfugljakt gjennom flere år, i prøvefylkene og Sverige. Husk på at dette er personlige erfaringer som er gjort under de gitte forhold der hvor de jakter. Vær forberedt på at andre forutsetninger (tett skog, korte hold og glissen skog, lange hold) kan gi avvikende resultat i forhold til hva de spurte personene har erfart.

Jeg stilte følgende spørsmål:

1. Hvilke kaliber har du erfaring med når det gjelder jakt på skogsfugl med spets?
2. Hvilke kaliber er du mest fornøyd med?
3. Hva mener du at man bør legge vekt på når man skal velge kaliber?
4. Hvilke kaliber vil du anbefale til jegere med liten erfaring med bruk av rifle på skogsfugljakt med spets?
5. Hvilke kikkertsikte forstørrelse vil du anbefale til samme jaktform?
6. Er det andre ting du vil påpeke nå som det er blitt lov til å bruke rifle over hele landet til skogsfugl?

Stein Roger Johansen, Mosjøen

1. 6,5x55, 7x33 Sako og .30-06
2. 7x33 Sako, mye grunnet at våpen i dette kaliberet har en hendig størrelse og at det er et effektivt kaliber på skogsfugl. Men det finnes alternativer som er tilfredsstillende.
3. Velge et kaliber hvor det finnes gode helmantel kuler, gjerne rundnesa eller litt butte kuler. Dette fordi det aldri er snakk om ekstrem langholdsskyting, sjelden over 150m. Det har liten hensikt med å velge et kaliber med utgangshastighet på over 800m/sek. Det er en tendens til eksplosjon når man kommer opp i 850-900m/sek med rundnese. Spisse kuler snurrer lett, med store kjøttdeleggelse som følge. Rundnesa kuler med utgangshastighet på 750-800m/sek er gunstig.
4. –
5. 3-9x36, Zeizz er ikke noe dårlig valg.
6. For enhver pris ha dekning for hvor kula lander, kontroll. Forsikre deg om hvor hunden er. Når man jager inn en unghund kan det være kjekt med

kombi/drilling. Avstands bedømmelse ikke så viktig, det spiller ingen rolle om holdet er 20 eller 70m.

Janche Røed, Våler i Solør

1. .222, .22-Hornet og 7x33 Sako.
2. 7x33 Sako. Med .222 hadde jeg problemer med å finne ladninger som fungerte, i fabrikkversjon er den helt ubrukelig. .22-Hornet'n er veik på stor fugl med helmantel. Prøvde med blyspiss, den var for dårlig, splintret. 7x33 Sako er suveren, passelig fart, lita rifle å bære, stort sett knall og fall og lite ødeleggelse. Har hatt et tilfelle med ødeleggelse, kula snurret etter å ha vært i kvist. Kopierer fabrikk ammunisjonen med N-110 krutt. Jeg hadde problemer med ladeverktøyet, men det ble ordnet hos RCBS. Sendte DIE'a til customverkstedet til RCBS som dreide et nytt som var eksakt nøyaktig, kostnadsfritt.
3. Velge et våpen hvor man får ønsket effekt uten ødeleggelse. Hensiktsmessig vekt når man skal gå og bære våpnet i time etter time i flere dager.
4. 7x33 Sako, hvis man får tak i ei brukt Sako rifle (annonser i svenske jaktblader), eller få bygget ei av børsemaker.
5. 3-9x36, Zeizz, det kan være litt å hente når det gjelder skumring.
6. Bruke hue, tenke på egen posisjon og hvor kula havner. Ikke skyte fra høyere liggende terreng og nedover (mot bebyggelsen). Under innjaging av unghund kan det være hensiktsmessig med hagle, hvis man ønsker å komme raskt innpå og felle fuglen direkte.

Dagh Bakka, Stor-Elvdal

1. .222 for det meste, men også 6,5x55 og .30-06.
2. 6,5x55, mest fornøyd med den gamle rekrutt kula, flat foran. Bruker .222 fordi blyspiss og helmantel slår likt. Bruker blyspiss på tiur ved hold over 100m.
3. Kaliberet man velge bør være slik at man treffer. Det er en kjent sak at man skyter bedre med et våpen med lite rekyl. Det bør være et bra utvalg i kuler. Man bør velge kuler som er flate i fronten uten boat tail. Slike kuler gir liten ødeleggelse og knall og fall effekt. Hastigheten på kula bør ikke ha en hastighet over 900m/sek ved treff. Jeg har hatt en kombi som har fungert bra med .222. Med .222 helmantel bør man ikke skyte på tiur på hold over 100m. Bakdelen med .222 er at man må treffe godt, det er små marginer.
4. 6,5x55 Mauser, bra kule utvalg og fungerer også bra på toppjakt med litt vassere ladning.
5. På variable kikkertsikter bør man ha en maksimums forstørrelse på minimum 6x, eller større. Bedre med fast 6x enn å kjøpe en billig variabel. Man bør

huske på at kikkertsikte og montasje er det svakeste punktet (får ikke bedre presisjon enn det kikkertsikte og montasjen tillater). Man bør bruke like mye penger på kikkertsikte og montasje som på rifla. Skal man spare bør man gjøre det på rifla og ikke på kikkertsikte. Skyting på skogsfugl er presisjonskyting, og da er sikte viktig.

6. Man må huske på at kula skal ned en gang. Tenke på hvor kula vil lande. En ulykke kan være nok til at det blir restriksjoner. Hvis man lykkes med jakta bør man ikke skryte av jaktresultatet til andre enn de som tåler det. Det blir mer bæring enn skyting, tenke på vekten når man velger våpen. Ville ha valgt 6,5x55 hvis jeg skulle ha ei rifle til litt forskjellig jakt.

Per Ulrich Kristiansen, Bergen

1. 9,3x62, .22-250 og .222.
2. Mest fornøyd med .22-250 med 4,8g RWS helmantel kule, men den krever imidlertid at man har ei rifle med riflestigning på 1:8. 9,3x62 fungerer veldig bra med Norma jaktmatch.
3. Kula bør være kort helmantel som er rund foran. Utgangshastigheten bør være mellom 800-900m/sek. Kuler som har boat tail bør man ikke bruke. De har lett for å slå kollbøtte gjennom fuglen, lager store sårskader. Er kula kort reduseres denne effekten. Barns har ei massiv kule i messing som er spiss og lang, den er laget spesielt for dyr man skal ta vare på pelsen og fugl. Den bør ikke laddes til over 850m/sek. Tror den er en ideel sak, finnes i alle kalibre. Men den har to ulemper, man må ladde selv og er utsatt vis den er borte i kvist før dem treffer fuglen. Den kan gå sidelengs ved skudd forfra eller bakfra, kan også være problematisk med presisjonen i enkelte rifler. Ideel kule er ei kort rundesa ladet til 800-850m/sek. Kommer hastigheten over 900m/sek blir det kjøttødeleggelsene store uansett. Fordelen med spisse lange boat tail kuler er at de har flat kulebane, men de har lett for å gå sidelengs i viltet. På toppjakt med lange skuddhold kan en tiur som er skutt med spisse 6,5 kuler fly langt etter en god treff. Sjelden et problem under jakt med halsende fuglehund. I .224 kaliber (.222 og 22-250 bl.a.) bør man bruke blyspiss på lange hold, fortrinnsvis kuler som er beregnet på rådyr eller større vilt.
4. 6,5 x 55 Mauser
5. Hvor stor forstørrelse man velger er avhengig av hvor mye trening man har med å bruke kikkert. Viktigst å ha en god håndkikkert. Årsaken er at det er med den man finner fuglen i treet. Ofte oppdager man bare en liten bit av fuglen, litt av vingen, beinet, nebbet osv. Det kreves mye tid å lære seg å bruke en håndkikkert effektivt. Når man først har funnet fuglen er det gunstig med 6x eller mer i forstørrelse på kikkertsikte. Bruker 10x selv, ulempen er lite synsfelt som gir problemer med å orientere seg om hvor man befinner seg i treet.

6. Det kan være et problem at ammunisjon som fungerer bra ut til 70m fungerer dårlig på avstander fra 150m, og motsatt. Man bør derfor tilpasse ammunisjonen til skuddholdene i det terrenget man jakter (skogens beskaffenhet). I skuddsituasjoner hvor jeg får anlegg prøver jeg å legge skuddet i tarmen/kråsen, for å unngå ødeleggelse i bryststykkene. Husk, ta en kikk på kartet for å orientere deg om hvor bebyggelse finnes. Mindre risiko ved skogsfugljakt enn ved jakt på vilt som befinner seg på bakken eller jakt etter duer og kråke. Ved skogsfugljakt befinner kula seg i farlig posisjon (inntil 2m over bakken) over en kortere strekning.

Skal jeg svare på de samme spørsmålene må svarene bli som følgende:

1. 5,6x52R og .243Win (6mm), har skutt tiur med blyspiss i 5,6x52R og det har fungert tilfredsstillende. Med .243Win har jeg kun skutt røy med helmantel på hagle hold. Bruker Speer 90 grain FMJ, som har fungert bra. Den kula er utrolig solid og stabil.
2. Begge på sitt vis.
3. Kulekonstruksjon, hastighet og mulighet for å kunne benytte helmantel og blyspiss om hverandre uten å måtte skyte inn for hver gang.
4. 7x33 Sako eller tilsvarende. Har bestilt ei original Sako rifle fra Sverige, men når jeg blir "rik" skal jeg få bygd meg ei spesialrifle.
5. 3 – 9x36, fortrinnsvis Zeizz. Benytter i dag en 1,5 – 4,5x18 og en fast 6x, begge Zeizz. Den førstnevnte overlevde selv at jeg landet på den etter en salto på glattisen.
6. Bruk hue først og skyt siden, så går det meste bra. Gjør man motsatt kan det få følger som vi ikke ønsker å oppleve.

KORRIGERING AV BILDETEKST NR. 2-97

Dessverre hadde bildet på side 13 feil bilde tekst.

Riktig tekst skal være:

Foto Cato Kolstad

38736/90 Mitcha, eier Cato Kolstad. Oppnådde 70 poeng og 1. AK for dommer Asgeir Tørmoen den 22/9-96. Jaktprøveutvalget gratulerer.

Bildet på side 5 hadde riktig tekst.

7x33 SAKO TIL SKOGSFUGLJAKT

Tekst: Roy Nilsen

JEG VIL IKKE PÅSTÅ AT konklusjonene i nedenstående artikkel er noen fasit på hva som er best til jakt på skogsfugl. Men det er det jeg tror er best til formålet utfra den kunnskapen jeg har tilegnet meg gjennom hjemmelading, jaktkonkurranseskyting, tilgjengelig våpenlitteratur og ikke minst etter å ha drasset rundt i skogen på et våpen som sjeldent blir brukt i forhold til antall timer og kilometer. Jeg har ikke skutt fugl med ei rifle i 7x33 Sako, men det er mange som har gode erfaringer med kaliberet før meg. Så jeg er ikke i tvil om hva jeg skal velge.

Alle tekniske data og ladninger er hentet fra Våpenjournalen nr 8-1987 og Våpenjournalen's ladebok. Våpenjournalen og undertegnede har ikke noe ansvar for bruk/misbruk av ladedata.

7x33

Patronen er av finsk opprinnelse og ble lansert i 1946. Bruksområdet den var tiltenkt var og er småvilt, da med spesielt henblikk på toppjakt etter orrfugl og storfugl. Hva skjuler seg bak benevnelsen 7x33 Sako? 7 betyr at kula har en diameter på 7 mm (7,24), 33 står for hylselengden som er 33 mm og Sako fordi det var de som konstruerte patronen. Det finnes 2 kulevarianter, Sako blyspiss 109B og helmantel 108B, begge kulene har en vekt på 78 grain (5,1 gram). Kulene har lik balistikk så de gir likt treffpunkt ved lik ladning.

Tekniske data

Hvorfor denne merkelige kombinasjonen av kule og hylse? Man valgte 7 mm kule for å få god virkning på tiur med helmantel. Hylselengden 33 mm for å kunne lage en låskasse som var kort og hendig, muligens med de gamle amerikanske .25-20 og .32-20 som forbilder, som var mye brukt som fuglepatroner før krigen. Utgangshastigheten er 720 m/s med fabrikkkladninger som gir 78 kgm ved 100 meter. Ved innskyting på 150 meter vil kula treffe 5 cm over på 100 meter og 15 cm under på 200 meter. Den kulebanen tåler sammenligning med .22 Hornet og de 3 standard kalibrene 6,5x55, 308 Win. og 30-06. Det burde være godt nok under jakt med spets. Presisjonsmessig er den fullt på høyde med andre kalibre. I følge gamle Sako kataloger ble det lovet at ingen rifler fikk forlate fabrikkens før de plasserte 10 skudd innenfor 40 mm på 100 meter med Sako ammunisjon.

Snertent våpen

Med en så kort total patronlengde som 44 mm gir det mulighet til å bygge en lett og hendig rifle som er praktisk å drasse med seg timer/dager i skogen uten for stort besvær. Kan sammenlignes med ei salongrifle i vekt og størrelse. Dessverre har Sako sluttet å kamre rifler i 7x33, men det er mulighet å få kjøpt brukte i Sverige

9

7

8

6

5

NSFN
NORSK SPESIALKLUBB
FOR FINSK SPETS OG
NORRBOTTENSPETS

ANMELDELSESKJEMA FOR JAKTPRØVER

Anmeldelse til jaktprøve:

Utstilling:

Sted:

Jaktprøve:

Spredt

Fast

Utstilling:

Junior klasse 9-15 m

Unghund klasse 15-24 m

Åpen klasse over 24 m

Champion klasse

Finsk Spets

Tispe

Sis

Norrbottenspets

Hann

Hundens tittel og navn:

Registreringsnr.:

Far's tittel og navn:

Mor's tittel og navn:

Eier:	Adresse:
Post nr.:	Poststed:
Oppdretter:	Adresse:

Er hunden premiert på jaktprøve: Ja Nei

Er hunden premiert på utstilling: Ja Nei

Har hunden CERT på utstilling: Ja Nei

Er eieren medlem i NSFN: Ja Nei

Anmelders underskrift:

NSFN,
NORSK SIALKLUBB
FOR NORRBOTTENSPETS

ANMELDING OG UTSTILLINGER ARRANGERT AV NSFN

Anm. Nr.

Katalog Nr.

Dato:

Arbeidsklasse Veteran klasse over 7 år
24 mnd. Avlsklasse
12 mnd. Oppdretter klasse
6 mnd.

Seneste vaksinerings dato:

Født dato:

Reg. nr.

Reg. nr.

Tlf. nr.:

Høyeste premiering oppnådd i år

Høyeste premiering oppnådd i år

Dato	Sted	Dommer
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ønsker å bli medlem: Ja Nei

Dato:

Jeg godkjenner NSFN sine arrangementer.
Jeg er medlem av Norsk Sialklubb (NKK), og følger derfor
deres regler.

(for 3 000,- til 4 000,- kr). Ta kontakt med Janche Røed (jaktprøveutvalget) hvis du ønsker info om det å skaffe brukte Sako'er fra Sverige. Undertegnede kjøper ei fra Sverige i disse dager, venter på kjøpetillatelse. Ønsker man seg ei ny rifle må man få en børsemaker til å bygge ei. (Det er ikke så dyrt som mange tror, fra 6 000,- til 12 000,- avhengig av hvilke kvalitet man ønsker). Fordelen er jo at man får et skreddersydd våpen som passer deg og ditt behov. Når det gjelder patroner produserer Sako fortsatt ammunisjon. Importør Rolf Aaberg i Lyngdal er behjelpelig med alt som gjelder Sako.

Ut av produksjon

Hvorfor sluttet Sako å kamre våpen i dette kaliberet, hovedårsaken er muligens at etterspørselen i USA ble for liten. USA er tross alt et viktig marked for alle våpenprodusenter. Jeg vil anta at det er tre årsaker for den lave etterspørsel i Skandinavia:

1. Patronen holder ikke kravet for anslagskrav på rådyr.
2. Jaktpressen's fokusering på amerikanske høyhastighets- patroner.
3. Den generelle nedgang i skogsfuglbestanden.

Fordeler med 7x33 Sako

- Liten patron som gir mulighet til å lage et lett og hendig våpen.
- Stor kulediameter som gir bra virkning på tiur med helmantel.
- Lav nok utgangshastighet for å begrense kjøttodeleggelsen.
- Identisk treffpunkt med blyspiss og helmantelkule.
- En patron som er spesialkonstruert til småvilt, og da med spesiell tanke på storfugl og orrfugl.
- Finsk oppfinnelse (skandinavisk og ikke amerikansk)

Spesialisten blant småviltkalibre

Årsaken til at jeg tror at 7x33 Sako er best til jakt med spets, er at kaliberet er spesialkonstruert til formålet av skandinaver. De amerikanske høyhastighetkalibrene som er aktuelle er konstruert for å skyte skadedyr (som ikke skal brukes til menneskeføde) og blinkskyting. Når det gjelder storviltkalibre som 6,5 x 55 og grøvre synes jeg både patroner/våpen er for kraftige/grove til å drasse med seg på fuglejakt.

Men uansett hvilke kaliber man velger får man størst kjøttodeleggelse når skadeskutt fugl blir liggende igjen i skogen.

Drømmevåpnet

Min ønskerifle til jakt med spets er ei spesialbygget rifle bestående av følgende komponenter: Den korteste låsekassa som kan brukes, slank og kort jaktpipe, en rett klassisk jaktstokk i kunstfiber, feste for tofot, et variabelt kikkertsikte (3-9 x 36) og selvfølgelig må rifla være i kaliber 7x33 Sako (eller tilsvarende spesialpatron). Jeg vil anta at ei slik rifle vil veie ca.2,5-3,0kg med kikkertsikte.

Hjemmelading

For en som driver med hjemmelading er det mulighet til å ladde litt friskere patroner med høyere hastighet. Da vil man få flatere kulebane og muligens greie kravet til anslagsenergi for rådyr. Men da er det også mulighet for at blyspisskula ikke holder godt nok sammen. Ønsker man å kopiere fabrikkloadningen kan man lade med 16,2 grain med N 110, som gir 720 m/s med Sakos 78 grain kuler (blyspiss/helmantel).

Ladedata med 78 grain kule:

<u>KRUTT</u>	<u>LADEVEKT grains</u>	<u>HASTIGHET m/s</u>
N 110	15,0	690
	16,0	750
	16,2	722
	16,5	760
	16,7	767
N 120	20,0	745
	21,0 K	785
	21,5 K	809

Foto: Roy Nilsen

Original patroneske fra Sako med en helmantel- og blyspisspatron.

ID-MERKING!

Informasjon fra Norsk Kennel Klub. På Norsk Kennel Klubs XXXVI. ordinære representantskapsmøte ble følgende vedtatt:

Alle hunder født etter 1. Januar 1998 må være ID-merket for å delta på terminfestede arrangementer (utstillinger, prøver, mentaltester osv.) i Norge.

Videre må alle hunder det skal registreres valper etter være ID-merket. ID-merkingen må være utført før fremmøte på arrangement og før registrering av valper foretas.

NKK

ÅRETS SPETS

Styret har bestemt at det skal kåres en årets spets. Årets spets blir den spetsen som har best sammenlagt resultat på tre jaktprøvestarter i løpet av prøvesesongen. Ved likt resultat vil den yngste hunden gå foran.

HALVÅRSMØTE & TREGNELDRERTREFF

Har du glemt påmeldingsfristen? Det er ikke noe problem, du kan melde deg på helt fram til lørdag den 23. august. Men da må du ordne med overnatting selv. Foredraget til Torstein Storaas blir en opplevelse! Alle nye og gamle medlemmer ønskes velkommen.

Styret

Skogsfugljakt med rifle

Tekst: Per Ulrich Kristiansen

FRA I ÅR AV ER DET IGJEN tillatt å skyte skogsfugl med rifle. For jegere med halsende fuglehund er det et stort fremskritt. Endelig kan vi gjøre som våre finske og svenske jegerbrødre. For jegere med halsende fuglehunder, særlig oss som jakter i glissen skog og åpne områder, er rifle som regel nødvendig. For andre jegere er skogsfugljakt med rifle mest aktuelt etter at snøen har kommet. Så lenge marka er bar eller det er så lite snø at skogsfuglen klarer å finne næring på bakken, så gjør den det. Men fram mot jul, kan snødybden bli så stor at skogsfuglene går over til å finne maten i trærne. Storfuglen mesker seg med furubar, mens orrfuglen går over til å spise bjørkeskudd. Det er først nå toppjakt er aktuelt. Til fots om det er mindre snø, på truger eller ski om det er mer. For jegeren med spets er rifleskudd aktuelt under hele jakta, men gjerne mest etter at lauvet er gått av trærne og det er blir vanskelig å komme tilstrekkelig nære innpå.

Ansmyinging

Smyging på ståløs med rifle skiller seg fra vanlig ansmyinging ved at du må søke å finne åpent terreng, slik at du ser fuglen så tidlig som mulig og dermed kan utnytte de fortrinnene som rifla har. Samtidig skal du se etter senkninger i terrenget der du kan kripe fra uten at du kan ses av fuglen. Når du er i riktig posisjon, er det klokt å unne seg en liten vil slik at pulsen roer seg før du skal skyte. Det er nok sitrende spenning i kroppen likevel, om ikke også høy puls og pumpende lunger etter en lang kryping skal forstyrre.

Plassering av skuddet

En gammel oppfatning er at siktepunkt er den kvite flekken på vingeknoken på tiuren. Det er en gammel og feilaktig oppfatning. Treffer du akkurat i den kvite flekken gir det full uttelling, men den kvite flekken er langt fram, slik at om du treffer for høyt eller for langt foran vil fuglen klare seg. Best er det å sikte midt i fuglen, omtrent der du tenker deg at mellomgulvet er. Da har du en del å gå på i alle retninger, selv om du skulle har vurdert avstanden feil eller ha ett litt dårlig avtrekk. Treffer du midt i fuglen, omtrent der du regner at mellomgulvet er, vil du som regel treffe kråsen. Altså et mageskudd langt fremme. Erfaringsmessig er dette skuddet som gir best resultat på skogsfugl. I mage og kråsregionen er det mye nerveceller. Det er overbelastningen av nerve systemet (smertefølingssystemet), som sjokker fuglen og gir knall og fall effekt.

Knall og fall

På skogsfugl har skudd i krås området mange fordeler. For det første gir det nesten alltid knall og fall effekt, for det andre er dette området midt i fuglen, slik at

feilbedømt avstand eller dårlig avtrekk gir minst konsekvenser og for det tredje ødelegges ikke så mye kjøtt. På skogsfugl er det mest brystet som er mat. Med et brystskudd enten etter vingeknoken eller midt i brystet med en blyspiss, er som regel minst den ene muskelen ødelagt. Kråsen er også et delikat kjøttstykke, med det er bedre å miste denne biten enn hele brystmuskelen. Med treff i kråsen møter kula et område med mye motstand, det vil si vann, slik at kula ekspanderer kraftig og lager et stort sår. Dermed blir belastningen på nervesystemet stor. Dermed overbelastes dette slik at tiuren dør momentant.

Store sårskader

Det er trist å komme fram til fuglen og oppdage at det meste av det som skulle glede familie eller venner og kjente under søndagsmiddagen, ligger brettet ut, bare festet til noe spredte dun og skinnbiter. Men slikt skjer av og til. Min erfaring er at det gjerne skjer når spisse kuler, og da særlig "boat tail" kuler (kuler som smalner av i baken) treffer kvist, bar eller annet rett før de går inn i fuglen. Det skjer også ofte når fuglen skytes på langs bakfra. Har jaktet en del med 9.3x62 og brukte Norma Jaktmatch med 15 grams helmantelkule og utgangshastighet på omlag 700 meter. I de langt fleste situasjoner var dette meget god medisin. Dette er en løsning som skulle være svært stabil og ikke gi nevneverdige sårskader uansett forhold, men om det var bar rett foran, eller fuglen ble skutt på langs, var det som regel bare bikkjemat igjen. Rundnesede kuler ser ut til å takle slike situasjoner bedre. Om du får skuddsjanse med rifle på en fugl på haglehold, vil det ofte være lønnsomt å krype et stykke tilbake og i stedet forsøke å skyte på 70 -120 meter. Årsaken er at de fleste riflekuler er litt ustabile rett etter at de har forlatt løpet og gjerne kan kaste på seg, om de treffer på hold under 50-60 meter. I tillegg gjør det selvfølgelig sitt at hastigheten er høy.

Skadeskyting - Ettersøk

Mange riflejegere skyter noen skogsfugler og oppdager at blyspiss en del ganger gir temmelig store sårskader, og går over til helmantel. Det går bra en del ganger, men ofte slår tiuren ut vingene og seiler av gårde. Tilbake står du med geipen ned på beltestedet. "Skuddet satt jo, og jeg så jo at det tok," er du sikker på. Ikke mist motet enda, i alle fall ikke på 2-3 timer. Merk av der du skjøt fra og om nødvendig sett ned to siktepinner, så du finner treet som fuglen satt i. Når du kommer dit merker du treet og ser etter dun, blod eller fjær i snøen, som indikerer hvilken retning fuglen la i vei. Med kompasset tar du ut kursen og går på kompasskurs 3-600 meter, avhengig av om terrenget heller nedover, oppover eller er flatt. En dødelig såret tiur kan seile mange hundre meter på stive vinger. Det spesielle er at den gjerne flyr rett fram, slik at du har muligheten til å finne den ved å gå på kompasskurs. Gå avstanden som beskrevet. Gå ti til tyve meter ut til høyre eller venstre, avhengig av hvor åpent terrenget er og gå parallelt tilbake. Gå fram og tilbake slik inntil du føler deg sikker på at du har søkt gjennom området. Det har skjedd flere ganger at jeg har funnet både tiur og orrfugl etter omlag en times ettersøk.

Våpen - kaliber

Bestemmelsene sier at du kan bruke en hvilken som helst rifle med blykule eller helmantelkule. Eneste krav er at det er minst 924 J (joule) annslagsenergi på 100 meter. Dermed er 22 Hornet svakeste patron som er tillatt.

Ammunisjon - valg av kule- kulevirkning

Riktig kule og patron til skogsfugljakt finnes ikke. Det vil alltid være snakk om kompromisser. Enten får du en kombinasjon som lager stort sår og dreper momentant, eller du får noe som lager minimalt med sår, og som gjør at du mister en del fugler. De patronen som gir bra resultater på en orrhøne på 1½ kg er som regel ikke god medisin på tiur på 4½ kg og vise versa. For å gjøre forvirringen total vil en kombinasjon som gir god skuddvirkning på 200 meter, som regel gi store kjøttødeleggelser på 30 meter.

Helmantelkule

Dette er gjerne et godt valg til orrfugl og røy uansett kaliber. Har opplevd at orrhaner har fløyet over 200 meter selv etter et godt skudd, men som regel blir de liggende. I kaliber 222 og andre våpen i kaliber 224 er 3.6 helmantelkule ikke å anbefale. De gir ofte for små sår på storfugl slik at de går tapt, men skulle kula treffe en gren før det slår inn i fuglen eller skyter du fuglen bakfra, går det vekk mye kjøtt. I disse kaliberne er 4 grams eller tyngre rundnesete blyspisskulene å foretrekke. De gir noe kjøttødeleggelse, men ikke verre enn du kan leve med om skuddet sitter i kråsen. I grovere kalibre fungerer helmantel bedre, men en del store tiurer vil gå tapt uansett hvilket kaliber du velger. I 6.5 og 7.62 (308) finnes helmantelkuler og blyspisskuler med samme form, vekt og kulebane, slik at det er mulig å bytte til det som passer best, når fuglen sitter der. I storviltkalibre er helmantel bra på orrfugl og røy, mens tiuren i de fleste tilfeller bør få blyspiss. Unngå helmantelkuler som er spisse og har avsmalnende bakpart, såkalte "boat tail" kuler. De har lett for å slå kollbøtte inne i fulgekroppen, og da blir sårskadene betydelig større enn om du hadde brukt blyspiss. Den mest stabile kula er alltid den som er rund foran og rett avkuttet bak.

Blyspisskule

Blyspisskula bør være av den typen som er beregnet på å ekspandere sakte og kontrollert. Altså gjerne rundnesede kuler med stor vekt. Lette kuler vil gjerne har flat kulebane, men er holdet kort vil det som kommer ned fra treet ikke alltid ha verdi som menneskemat. Er holdet langt, kan lette kuler gi akseptable sårskader, men på hold ut til 130 meter, er de lite å satse på.

Våpen - bruk det du har

En voksen tiur veier mellom 3½ og 5 kilo og er alt annet enn enkel å få livet av. Sitter ikke skuddet på rett sted og lager tilstrekkelig stort sår, kan den seile mange hundre meter på stive vinger mens livet ebber ut. Mange kan fortelle om skudd i brystet eller for langt bak, der tiuren har kommet seg unna. Ja, til og med tiurer

med tarmene hengende som en meterlang slips etter seg, og som ikke er funnet igjen, til tross for omfattende ettersøk. Riflejakt krever ikke spesialutstyr, bruk den rifla du har og skyt den inn på den gunstigste avstanden og bruk kuler som dreper effektivt og samtidig gir akseptable sårskader.

Småviltrifle

Kalibre som 22 Hornet, 222, 223, 22-250 m.fl. er gjerne gode valg. Bruk blyspisskuler på 4 gram (63 grain) eller tyngre i 222 og det tyngste du får tak i til 22 Hornet. 243 Winchester er også bra, men bruk helmantelkuler om du bruker lette kuler og rundnesede tunge blyspisskuler om du vil skyte tiur.

Storviltrifle

I våre naboland er elgrifla mest brukt til toppjakt. 6.5, 7.62 og 9.3 kaliberne er utmerkede valg. Bruk enten lette helmantelkuler med stor fart, eller sakte-ekspanderende blyspisskuler om du vil ha tiur. Sistnevnte er vanlig elgammunisjon, gjerne med de tyngste kulene.

Idealvåpenet

Til skogsfugljakt med spets er en kombi eller drilling trolig det beste våpenet. Gjerne med et kikkertsikte med 6 ganger forstørrelse. Er rifleløpet i kaliber 5.6 eller 5.7 bør du se etter de tyngste blyspisskulene. Lapua har en 222 Rem patron som er laget for rådyr. Den gir tålelig bra resultat. Ulempen med 222 er at det er en skadedyrspatron, slik at mye av det som er på markedet i dag er laget med tanke på å unngå rikosjetter og rive størst mulig sår i skadedyret. Det harmonerer sjelden med våre ønsker om velsmakende søndagsmiddager. Sierra 63 grains (4gram), Speer 70 grain (4.5gram) er noe av de beste valgene for riflejegeren som har tilgang til hjemmeladd ammunisjon. Vil du bruke helmantelkuler kan du prøve Speer 55 grain helmantel (FMJ). Denne kula er fin til orrfugl og røy, men du skal ikke bli forbauset om det er hunden som må stå for avlivingen eller at tiuren tar seg en god flygetur før den legger inn årene.

Spesialvåpen

Om du forventer deg mer av rifleskytingen enn du synes du får fra en kombi eller drilling, kan du sette sammen en rifle for nettopp skogsfugl. Våpenet bør veie under 3 kg med kikkertsikte, som har en forstørrelse på minst 9 ganger. 12 eller 16 er bra saker. Kaliberet bør være 224. Patroner som 222, 223 eller 22-250 har flat kulebane, er enkle og skyte med og har som regel god presisjon. Det viktige er imidlertid at du setter i et løp med riflestigning 1:9, i stedet for 1:12 eller 1:14 som er normalt. Dermed kan du bruk RWS 4.8 gram helmantelkule, RWS 4.8 gram rundneset blyspisskule, Nosler 4.1 gram Solid Base og Speer 4.5 gram rundneset kule. Dette kuleprogrammet skulle oppfylle dine ønsker til skogsfugl. Særlig gjør RWS 4.8 gram helmantelkule nydelig arbeid på tiuren. Lite sår og effektiv avliving. For å få denne kula opp i nødvendig hastighet, bør du velge kalibre som 22-250, 220 Swift eller 22-308. Det går trolig også med 222, men jeg har ikke

prøvd. Om du vil bruke større kalibre er 6.5x55 og 6.5-308 gode valg. Her kan du sette stor fart på 9 grams helmantelkule til de lange avstandene, og bruke rekruttamunisjon (den gamle rekruttikula) på avstander ut til 100 meter. Det gir godt resultat på orrfugl og røy, mens tiuren fortjener 11 grams rundneset blyspisskule eller en 9 gram kule med samme form som helmantelkula.

Sikkerhet

En storviltkule som skytes over flatt terreng med en utgangsvinkel på 28° treffer ikke bakken før etter omlag 4 kilometer! Hastigheten på kula er ikke særlig stor lenger, og anslagsenergien er heller ikke så mye å skyte av, men den kan likevel utrette en del skade for ikke å snakke om den støkken den setter i folk. Som riflejeger er det derfor klokt å avstå fra skudd i retninger der det bor folk. Sikkerhetsmessig er toppjakt gjerne tryggere enn jakt med rifle, der det skytes mot mål på bakken. Dette fordi toppjegeren gjerne kan forutsi hvor kula vil lande, dersom den ikke treffer. Skudd som treffer bakken bak viltet kan rikosjere opp til flere kilometer mellom 0° og 90° på skuddretningen.

Ytre balistik ved riflejakt på skogsfugl

Skudd mot fugl i tre innebærer at våpnet eleveres slik at det utgjør liten sikkerhetsrisiko for mennesker eller uønskede dyr bak eller foran fuglen. Dersom våpnet eleveres omlag 27° og det skytes på et horisontalt underlag, kan kulen fortsette opptil 7 kilometer bak fuglen før den treffer bakken.

Dersom bakgrunnen heller utfor eller stiger vil kulas rekkevidde forandres tilsvarende. Når kula treffe bakken har den en hastighet på omlag 150 meter i sekundet og meget bratt vinkel, slik at farlig nedslagsområde er på noen få titalls meter, selv om det befinne seg flere kilometer foran skytteren.

Dersom skuddet treffer fuglen vil kulen kunne bli deformert og forandre retning. Det vil oppstå en situasjon som for jakt på bakken med en rikosjett hvor skytteren ikke kan beregnes nedslaget. Under toppjakt er rikosjettens utgangspunkt høyt over bakken slik at muligheten for bestrykende virkning blir minimal.

Rikosjetter

Når kula bommer eller skyter gjennom kan den reflekteres av et hardt underlag og starte en ny ballistisk bane. Rekkevidden på denne nye banen kan være fra noen meter til 2-3 kilometer. Rikosjetter kan skyldes sammenstøt i liten vinkel med vann, fuktig jord, myr, våte eller frosne jorder, harde flater som stein, is eller svaberg. Rikosjetter kan også oppstå som følge av at kula blir ustabil etter å ha passert gjennom viltet, truffet et gresstrå, en gren, løv eller bar.

Rikosjetter oppstår lettest når:

1. Kulas hastighet er lav og anslagsvinkelen liten.
2. Kula er solid og ikke deformeres ved anslag.

Eksempelvis rikosjerer en helmantelkule lettere enn en ekspanderende kule og en salonggeværkule med 300 m/s rikosjerer lettere enn en kule fra 22 Hornet med 700 m/s. En rikosjett kan endre retning opp til 90° på den opprinnelig skuddretning.

Bestrykende virkning

I betydningen farlige skudd og farlige rikosjetter er bestrykende rekkevidde sentralt. Med dette begrepet menes den rekkevidde hvor kula flyr i en høyde mellom 0 og 1.9 meter over bakken. En 6.5x55 som er innskutt på 400 meter vil ha bestrykende virkning ut over 600 meter, mens en 308WIN /30.06 kan ha ytterligere 100-200 meters farlig rekkevidde. Dersom prosjektilet rikosjerer når det treffer bakken, kan det fortsette i farlig retning ytterligere noen hundre meter og dermed blir bestrykende rekkevidde på over en kilometer. Under toppjakt er elevasjonen på pipen så stor at kula vil fly ganske få meter i farlig høyde. Når kula etter en lengre flukt på nytt nærmere seg bakken er prosjektilet hastighet så lav og vinkelen mot bakken så stor at den bestrykende rekkevidden er begrenset til noen titalls meter. Ved skudd mot vilt på bakken kan prosjektilet fly opptil 700m i farlig høyde før det treffer bakken. Deretter kan det rikosjere og fly enda noen hundre meter i farlig høyde. Under toppjakt befinner kula seg bare noen få titalls meter i farlig høyde.

Aktsomhet og forstand

Alle arbeids- og fritidsaktiviteter forutsetter at vi viser aktsomhet og forstand. Riflejakt på skogsfugl er en forsvarlig jaktform såfremt jegerne viser samme aktsomhet og forstand under jakten som under bilkjøringen til jaktterrenget eller under jakt på andre viltarter med rifle eller hagle.

JAKT I SVERIGE?

Tilbud om skogsfugljakt i Arjeplog, Sverige.

Tilbudet er som følger: I et område sør for Arjeplog, Mellanstrøm, er det mulighet for å leie jaktterreng. Området er 7400 hektar (74 000daa). Det er mulig å leie en jaktkoie (uten strøm) med sengeplass til 10-12 personer. For dette skal utleier ha 1 000,- kr for 7 dagers jakt. I tillegg må det statlige svenske jaktkortet løses.

Ønskes det flere opplysninger – er det bare å ringe undertegnede på telefon 67 80 40 17 eller 92 23 19 46.

Bengt S.

OPPSUMMERING, RIFLEKALIBER TIL SKOGSFUGLJAKT

Tekst: Roy Nilsen

*F*ORVIRRET, DET ER DU sikkert ikke alene om å være. Utvalget i kalibre er enormt stort hvis man tar med stort å smått. Det blir mange benevnelser og egenskaper å holde rede på. Fortvil ikke, husker man på noen få men viktige punkter er man berget.

HUSK! Kulekonstruksjonen har større betydning enn kaliberet når det gjelder å oppnå ønsket effekt. Kula bør ha butt eller rund nese og ikke boat tail. Dette er avgjørende for om kula oppfører seg bra ved treff, også ved treff i kvist foran fuglen. Sammen med kuleformen er også lengden avgjørende, kula bør ikke være for lang. Hastigheten er også avgjørende for resultatet, kula bør ikke ha en hastighet på over 800m/sek når den treffer fuglen. Når man velger kaliber til skogsfugljakt bør man velge et kaliber som tilfredsstillende disse kravene. Man bør ligge unna de fineste kalibrene, da man har lite å gå på ved et dårlig treff.

Ligg unna høyhastighetskalibre

Som hovedregel bør man ligge unna høyhastighetskalibre (kalibre med utgangshastighet over 900m/sek). De fleste skyter bedre med ei rifle med mild rekyl, dette bør man tenke på da selv ikke en tiur er store blinken (vitalt treffområde). Velg derfor et kaliber med diameter mellom .228 (5,6mm) og .30 (7,62 mm). Rekylmessig bør man ikke velge kraftigere kaliber enn .308 Win (7,62x51). Flere av kalibrene i dette diameter intervallet har et godt utvalg i gode kuler med ønsket konstruksjon. Er man spesielt våpeninteressert finnes det mange vilkattpatroner som kan være aktuelle (f.eks 7,62x39).

Tren

Når man jakter med halsende fuglehund er ikke kulebanen direkte avgjørende, men det er selvsagt ingen ulempe med flat kulebane. Presisjonen er imidlertid viktigere, det gjelder også for skyteren. Det har aldri skadet med litt skytetrening utenom jakta. Vital treffsone er ikke store blinken på en skogsfugl, så det gjelder å være stø på labben. Det kan være en fordel å skyte inn rifla med et lite overslag på hundre meter (2 – 4cm). Videre kan det lønne seg å prøve skyte på litt forskjellige avstander, for å danne seg et bilde av hvordan man må sikte på fuglen.

Et godt sikte er viktig

Skal man treffe er det viktig at man har et godt sikte, og kan bruke det. Skal du spare penger så gjør det på rifla og ikke på kikkertsikte og montasje. Jeg melder pass når jegere kommer med ei dyr rifle og påmontert en "Domustut", billig

kikkert. Investerer man i et Tyskt- eller Østerrikt kvalitets sikte har man kikkertsikte resten av livet, forutsatt at man ikke bruker det som slagverktøy.

Bruk den rifla du allerede har

Er du i den situasjonen at du må søke to ”departementer” om tillatelse til å kjøpe ny rifle kan du selvfølgelig bruke den du allerede har. Det er ikke alle som må benytte enhver anledning til å kjøpe et nytt våpen, har erfart at det kan bli dyrt i lengden. Men man skal selvfølgelig ikke kimse av et så godt uttrykk som ”kjekt å ha”. Det som er viktig at man gjør er å undersøke hva slags kuler/patron typer man får kjøpt til den rifla man har. Er man usikker på hvordan kula fungerer i vilt kan det være lurt å prøveskyte i våte telefonkataloger, gir en god pekepinn.

Huskeliste

1. Velg et kaliber du har tro på og skyter godt med.
2. Bruk blyspiss på tiur og helmantel på mindre fugl i finkaliber (.22Hornet, .222, .223, 5,6x52R, osv)
3. Bruk helmantel i grøvre kaliber (fra 6mm). Helst ikke spisse kuler, gir lett skadeskyting og store kjøttødeleggelser.
4. Bruk butte eller rundnesa kuler, er relativt stabile.
5. Ikke bruk spisse kuler med boat tail, er ustabile og velter lett med store ødeleggelser som følge.
6. Velg et kaliber hvor hastigheten er ned mot 800m/sek ved 50 meter.
7. Velg et våpen som ikke er for tungt, det blir mye bæring og lite skyting. Den tiden det beveger seg ei kule gjennom løpet kan måles i tiendedels sekund i løpet av høsten.
8. Bruk sunn fornuft og vær forberedt på at ikke noe resultat er garantert på forhånd.
9. Ingen lenke er sterkere enn det svakeste leddet, husk på skytteren.
10. Tren på forskjellige skytestillinger. Det er sjelden at man kan benytte samme liggende skytestilling som man benytter på skytebanen.

Bruk ressursene i klubben

Det er umulig å få med alle problemstillinger og løsninger på et begrenset antall sider, da måtte man ha skrevet ei tjukk bok. Skulle det være noen som sitter med uløste spørsmål kan de ta kontakt med tekstforfatteren, så skal vi prøve å løse eventuelle problemer. Det finnes flere kompetanse personer i klubben, det gjelder bare å finne fram til dem. Det er en av fordelene med å være medlem i en spesialklubb, man får tilgang til mye kunnskap.

NORSK KENNEL KLUB'S ETISKE RETNINGSLINJER FOR AVL OG OPPDRETT

AVL OG OPPDRETT MEDFØRER et stort ansvar og krever både kvalitetsbevissthet og seriøs opptreden av den enkelte oppdretter. Dette omfatter både for å ivareta og utvikle den aktuelle rasen gjennom utvalg, håndtering og bruk av de aktuelle avlshunene, ansvaret for å legge forholdene best mulig til rette for valpene, samt oppfølging av den enkelte valp og kjøper. Dette gjøres både gjennom kontrakts- og avtalemessige forhold og ved råd og veiledning, og er av største betydning for å sikre et på alle måter ansvarsfullt og bevisst hundehold.

Det er en selvfølge at medlemmer av Norsk Kennel Klub overholder følgende grunnleggende retningslinjer. *(Det gjelder selvfølgelig også for medlemmer av samarbeidene klubber, red's tilføyelse.)*

1. Behandle og ivareta sine hunder på best mulig måte slik at hundeholdet ikke er til sjenanse for noen. Den enkelte rase skal behandles og følges opp utfra de forutsetninger og behov som er spesielle for rasen.
2. Kun avle på hunder som er registrert i Norsk Kennel Klub, og som både er fysisk og psykisk skikket til avl.
3. Drive sitt oppdrett med de nødvendige kunnskaper mht. raselinjer, rasebeskrivelse og for de raser der det er aktuelt, de kravene som til enhver tid gjelder mht. jakt- og bruksprøvebestemmelser.
4. Lojalt følge de regler som til enhver tid gjelder vedrørende avlsrestriksjoner og påbud for å redusere forekomsten av arvelige sykdommer. De hunder som benyttes i avl skal senest på parringstidspunktet oppfylle alle formelle krav som stilles for å få valper registrert etter seg.
5. Følge god kynologisk skikk i avlsarbeidet. Dette innebærer blant annet at tispene ikke bør pares før tidligst 2. løpetid eller senere i henhold til den aktuelle raseklubbens anbefaling, ikke avle for tett eller ha for mange kull på samme tisper. Hvorvidt en tisper kan pares på 2 påfølgende løpetider, vil være avhengig av alder, kondisjon,

antall valper og løpetidsintervall. Dersom en tisper har 2 kull i løpet av ett år, bør den ha minst ett års pause før neste valpekull fødes. "Matadoravl" bør unngås.

6. Ved salg/overlatelse av hund, være kritisk og nøye i valg av kjøper og veilede han/henne både generelt som hundeeier og i de spesielle forhold ved rasen som må ivaretas. Valper bør ikke leveres før de er 7-8 uker.
7. Ved allsalg eller overlatelse av hund, benytte skriftlige avtaler som er underskrevet og levert begge parter. Ved salg eller overlatelse av valp bør det vedlegges veterinærattest som ikke er eldre enn 1 uke.
8. Ved salg av valper snarest mulig registrere valpene i Norsk

Kennel Klub og overlate registreringsbeviset til kjøper dersom annet ikke er avtalt i henhold til avtale.

9. Ikke overlate valp med skade og/eller sykdom til kjøper uten at det er gjort uttrykkelig oppmerksom på forholdet og at det er angitt i kjøpeavtale.
10. Ved salg av valp og/eller inngåelse av avtale med spesielle betingelser, gjøre kjøper uttrykkelig oppmerksom på betydningen av betingelsene (avlsrett, føvertavtale, eierforhold, osv.).
11. Aldri gi usanne opplysninger om oppdrett og i alle henseende etterleve Norsk Kennel Klubs lover og bestemmelser.

(Vedtatt av Norsk Kennel Klubs Hovedstyre den 19. februar 1997.)

PÅMELDING TIL JAKTPRØVE

Når man melder hunden på til jaktprøve skal det ikke sendes med vaksinasjonsbevis og sauerenhetsbevis. Disse skal forevises til prøveleder før start på gjeldene prøve.

ANMELDESESAVGIFT JAKTPRØVE

Betales inn på postgiro konto: 0803 4338133, Laila Kisen, 2210 Granli. Merk giroen med prøvedato og hundens navn og registreringsnummer. Kvittering forevises prøveleder før start på gjelden prøve, ved spredt prøve vises kvitteringen til dommeren.

Foto: Jan Jansen
Norbotenspets tíska Frøy

Svein Heggedal

1954 Setskog

Returadresse:
Laila Kisen
2210 Granli

A-Blad

